साप्ताहिक चालू घडामोडी
तीसरा आठवडा नोवेम्बर 2021

महत्वाच्या बातम्या: राज्य

कित्तूर कर्नाटक

- कर्नाटक सरकारने ७ जिल्ह्यांचा समावेश असलेल्या मुंबई-कर्नाटक प्रदेशाचे नाव बदलून 'कित्तूर कर्नाटक' ठेवण्याचा निर्णय घेतला.
- मुंबई-कर्नाटक प्रदेशात उत्तरा कन्नड, बेळगावी, धारवाड, विजयपुरा, बागलकोट, गदग आणि हावेरी जिल्ह्यांचा समावेश होतो.
- स्वातंत्र्यापूर्वी हा प्रदेश पूर्वीच्या बॉम्बे प्रेसिडेंसीच्या अखत्यारीत होता आणि या प्रदेशाचे नाव बदलण्याची कन्नड समर्थक संघटनांची मागणी दीर्घकाळापासून होती.
- "कित्तूर" हे नाव बेलगावी जिल्ह्यातील एका ऐतिहासिक तालुक्याच्या नावावरून पडले आहे ज्यावर राणी चेन्नम्मा यांनी राज्य केले होते, ज्यांनी झाशीची राणी लक्ष्मीबाईच्या आधी ब्रिटिशांविरुद्ध लढा दिला होता.

Source: India Today

सर्वोत्तम पर्यटन गाव

- तेलंगणा राज्यातील पोचमपल्ली गावाची युनायटेड नेशन्स वर्ल्ड टुरिझम ऑर्गनायझेशन (UNWTO) द्वारे सर्वोत्तम पर्यटन खेड्यांपैकी एक म्हणून निवड करण्यात आली आहे.
- स्पेनमधील माद्रिद येथे 2 डिसेंबर 2021 रोजी UNWTO महासभेच्या 24 व्या सत्राच्या निमित्ताने हा प्रतिष्ठित पुरस्कार प्रदान केला जाईल.

पोचमपल्ली गावाबद्दल:

- पोचमपल्ली, हैदराबादपासून 50 किमी अंतरावर, तेलंगणातील नलगोंडा जिल्ह्यातील एक शहर आहे आणि इकत नावाच्या अनोख्या शैलीद्वारे विणलेल्या उत्कृष्ट साड्यांसाठी भारताचे रेशीम शहर म्हणून ओळखले जाते.

byjusexamprep.com

- पोचमपल्ली इकत या शैलीला 2004 मध्ये भौगोलिक निर्देशक (GI स्थिती) प्राप्त झाले.
- आचार्य विनोभा भावे यांनी 18 एप्रिल 1951 रोजी या गावातून सुरू केलेल्या भूदान चळवळीच्या स्मरणार्थ पोचमपल्लीला भूदान पोचमपल्ली म्हणूनही ओळखले जाते.

युनायटेड नेशन्स वर्ल्ड टुरिझम ऑर्गनायझेशन (UNWTO) बद्दल:

- वर्ल्ड टुरिझम ऑर्गनायझेशन ही युनायटेड नेशन्सची एक विशेष एजन्सी आहे जिला जबाबदार, शाश्वत आणि सर्वत्र प्रवेश करण्यायोग्य पर्यटनाचा प्रचार करण्याची जबाबदारी सोपवण्यात आली आहे.
- मुख्यालय: माद्रिद, स्पेन
- स्थापना: 1 नोव्हेंबर 1975

Source: PIB

पूर्व पश्चिम खासी हिल्स

- मेघालयातील 12 वा जिल्हा - 'पूर्व पश्चिम खासी हिल्स' चे उद्घाटन मुख्यमंत्री कॉनरॅड के संगमा यांच्या हस्ते करण्यात आले.
- हा नवीन जिल्हा, ज्याचे मुख्यालय मैरांग येथे आहे, त्याचे पश्चिम खासी हिल्स या मूळ जिल्ह्यापासून विभाजन करण्यात आले.
- नवीन जिल्ह्यात अनुक्रमे मैरांग आणि मावथाद्रिशन C&RD ब्लॉक समाविष्ट आहेत.

Source: TOI

भट्टू कलान पोलीस स्टेशन

- केंद्रीय गृह मंत्रालयाने (MHA) हरियाणातील फतेहाबाद जिल्ह्यातील भट्टू कलान पोलीस स्टेशनला २०२१ मध्ये भारतातील पहिल्या तीन पोलीस ठाण्यांमध्ये मान्यता दिली आहे.
- केंद्र सरकारने देशातील पोलीस ठाण्यांच्या क्रमवारीचे एकसमान मॉडेल स्वीकारले आहे.
- पोलिसिंगचा दर्जा सुधारणे आणि ते नागरिकांसाठी अनुकूल बनवणे हे रँकिंगचे मूळ उद्दिष्ट आहे.

Source: HT

कैसर-ए-हिंद

- मुख्यमंत्री पेमा खांडू यांच्या नेतृत्वाखाली अरुणाचल प्रदेशच्या राज्य मंत्रिमंडळाने कैसर-ए-हिंदला राज्य फुलपाखरू म्हणून मान्यता दिली.
- कैसर-ए-हिंद हे मोठे आणि चमकदार रंगाचे फुलपाखरू आहे.
- हे वैज्ञानिकदृष्ट्या टेनोपालपस इम्पेरिलिस म्हणून ओळखले जाते.
- 90-120 मिमी पंख असलेला हा कीटक पूर्व हिमालयात आढळतो.
- नेपाळ, म्यानमार, लाओस, भूतान, व्हिएतनाम आणि दक्षिण चीनमध्येही हे फुलपाखरू उडते.

Source: The Hindu

महत्वाच्या बातम्या: भारत

सीबीआय, ईडी प्रमुखांचा कार्यकाळ

- अंमलबजावणी संचालनालय (ईडी) आणि केंद्रीय अन्वेषण ब्युरो (सीबीआय) च्या संचालकांचा कार्यकाळ पाच वर्षांपर्यंत वाढवण्यासाठी केंद्र सरकारने दोन अध्यादेश आणले आहेत.
- सध्या दोन्ही केंद्रीय संस्थांच्या प्रमुखांचा कार्यकाळ दोन वर्षांचा आहे.
- जारी करण्यात आलेल्या अध्यादेशांनुसार, सीबीआय किंवा ईडी संचालकाची नियुक्ती दोन वर्षांच्या कालावधीसाठी केली जाऊ शकते, परंतु आवश्यक असल्यास, कार्यकाळ आणखी तीन वर्षांसाठी वाढविला जाऊ शकतो. यासाठी तीन स्वतंत्र वार्षिक मुदतवाढ आवश्यक आहे.
- तथापि, ईडी किंवा सीबीआय प्रमुखांना पाच वर्षांच्या कालावधीनंतर कोणतीही मुदतवाढ दिली जाऊ शकत नाही.
- CBI दिल्ली स्पेशल पोलिस एस्टॅब्लिशमेंट (DSPE) कायदा, 1946 द्वारे नियंत्रित आहे.
- ED केंद्रीय दक्षता आयोग (CVC) कायदा, 2003 द्वारे शासित आहे.
- सध्या संजय कुमार मिश्रा हे ईडीचे संचालक आहेत.
- सध्या सुबोध कुमार जयस्वाल हे सीबीआयचे संचालक आहेत.

Source: India Today

नागरिकांचे टेली-लॉ मोबाइल ॲप

- केंद्रीय कायदा आणि न्याय मंत्री किरेन रिजिजू यांनी नागरिकांचे टेलि-लॉ मोबाईल ॲप लॉन्च केले.
- त्यांनी टेली-लॉ 124 फ्रंटलाइन कार्यकर्त्यांचाही सत्कार केला ज्यात पॅरा लीगल स्वयंसेवक, ग्रामस्तरीय उद्योजक, पॅनेल वकील आणि देशाच्या विविध कानाकोपऱ्यातून प्रतिनिधित्व करणारे राज्य समन्वयक यांचा समावेश आहे.
- नागरिकांचे टेली-लॉ मोबाईल ॲप हे अशा प्रकारचे पहिले असेल ज्यामध्ये कायद्यासमोर समान संधी उपलब्ध करून देण्याच्या घटनात्मक आदेशाचा भाग म्हणून आता प्रत्येक नागरिकाला बोटाच्या स्पर्शाने वकील मिळण्याचा अधिकार असेल.

Source: PIB

नागरी विमान वाहतूक महासंचालनालयात ई-गव्हर्नन्स

- ज्योतिरादित्य एम. सिंधिया, केंद्रीय नागरी विमान वाहतूक मंत्री यांनी eGCA (नागरी विमान वाहतूक महासंचालनालयात ई-गव्हर्नन्स) प्लॅटफॉर्म लॉंच केले.
- नागरी विमान वाहतूक महासंचालनालयाने (DGCA) त्यांचे ई-गव्हर्नन्स प्लॅटफॉर्म eGCA कार्यान्वित केले आहे.
- ई-प्लॅटफॉर्म विविध सॉफ्टवेअर ॲप्लिकेशन्स, सर्व प्रादेशिक कार्यालयांशी कनेक्टिव्हिटी, माहितीच्या प्रसारासाठी आणि सुरक्षित वातावरणात ऑनलाइन आणि जलद सेवा प्रदान करण्यासाठी 'पोर्टल' यासह एंड-टू-एंड सोल्यूशन प्रदान करते.
- हा प्रकल्प टाटा कन्सल्टन्सी सर्व्हिसेस (TCS) सेवा प्रदाता म्हणून आणि प्राइसवॉटरहाऊस कूपर्स (PwC) सोबत प्रकल्प व्यवस्थापन सल्लागार म्हणून कार्यान्वित करण्यात आला आहे.

Source: PIB

पूर्वांचल द्रुतगती मार्ग

- पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी पूर्वांचल एक्स्प्रेस वेचे उद्घाटन केले.
- पूर्वांचल द्रुतगती मार्ग 341 किमी लांबीचा आहे.
- हे लखनौ-सुलतानपूर रस्त्यावर (NH-731) स्थित चौडसराय, जिल्हा लखनौ या गावापासून सुरू होते आणि UP-बिहार सीमेच्या 18 किमी पूर्वेला गाझीपूर जिल्ह्यातील राष्ट्रीय महामार्ग क्रमांक 31 वर स्थित हैदरिया गावात संपते.

byjusexamprep.com

- अंदाजे 22500 कोटी रुपये खर्चून बांधलेला, पूर्वांचल एक्स्प्रेस वे उत्तर प्रदेशच्या पूर्व भागाच्या आर्थिक विकासाला चालना देणार आहे.

Source: PIB

महत्वाच्या बातम्या: जग

द्विपक्षीय नवोपक्रम करार

- संरक्षण संशोधन आणि विकास संघटना (DRDO) आणि संरक्षण संशोधन आणि विकास संचालनालय (DDR&D), संरक्षण मंत्रालय, इस्रायल यांनी भारत आणि इस्रायलच्या स्टार्टअप्स आणि MSMEs मध्ये नवकल्पना आणि वेगवान R&D ला प्रोत्साहन देण्यासाठी द्विपक्षीय इनोव्हेशन करार (BIA) मध्ये प्रवेश केला आहे.
- करारानुसार, ड्रोन, रोबोटिक्स, आर्टिफिशियल इंटेलिजन्स, क्वांटम टेक्नॉलॉजी, फोटोनिक्स, बायोसेन्सिंग, ब्रेन-मशीन इंटरफेस, एनर्जी स्टोरेज, वेअरेबल यांसारख्या क्षेत्रात पुढील पिढीचे तंत्रज्ञान आणि उत्पादने आणण्यासाठी दोन्ही देशांचे स्टार्टअप आणि उद्योग एकत्र काम करतील.

Source: PIB

महत्वाच्या बातम्या: अर्थव्यवस्था

किसान क्रेडिट कार्ड

- आझादी का अमृत महोस्तवचा एक भाग म्हणून, केंद्रीय मत्स्यव्यवसाय, पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय मंत्री परशोत्तम रुपाला यांनी राष्ट्रव्यापी AHDF KCC मोहीम सुरू केली.
- किसान क्रेडिट कार्डचा लाभ देशातील सर्व पात्र पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय आणि मत्स्यपालन करणाऱ्या शेतकऱ्यांना मिळावा यासाठी, हा विभाग मत्स्यव्यवसाय विभाग (DOF) आणि वित्तीय सेवा

विभाग (DFS) यांच्या संयुक्त विद्यमाने 15 नोव्हेंबर 2021 ते 15 फेब्रुवारी 2022 पर्यंत "देशव्यापी AHDF KCC मोहीम" कार्यक्रमाचे आयोजन करत आहे.

Source: ET

महत्वाच्या बातम्या: संरक्षण

इंडो-थाई CORPAT

- भारतीय नौदल आणि रॉयल थाई नौदल यांच्यातील भारत-थायलंड समन्वित गस्त (इंडो-थाई CORPAT) ची 32 वी आवृत्ती 12 ते 14 नोव्हेंबर 2021 दरम्यान आयोजित करण्यात आली होती.
- भारतीय नौदल जहाज (INS) कर्मुक, स्वदेशी बनावटीचे क्षेपणास्त्र कॉर्व्हेट आणि महामहिम थायलंड जहाज (HTMS) तायानचॉन, खामरोसिन श्रेणीचे पाणबुडीविरोधी गस्त क्राफ्ट, दोन्ही नौदलांच्या सागरी गस्ती विमानांसह CORPAT मध्ये सहभागी झाले होते.
- CORPAT नौदलांमध्ये समजूतदारपणा आणि आंतरकार्यक्षमता वाढवते आणि बेकायदेशीर अनरिपोर्टेड अनरेग्युलेटेड (IUU) मासेमारी, अंमली पदार्थांची तस्करी, सागरी दहशतवाद, सशस्त्र दरोडा आणि चाचेगिरी यांसारख्या बेकायदेशीर क्रियाकलापांना रोखण्यासाठी आणि दडपण्यासाठी उपायांची संस्था सुलभ करते.

भारत आणि थायलंड यांच्यातील इतर लष्करी सराव:

1. सियाम भारत (वायुसेना) सराव
2. मैत्री (लष्कर) व्यायाम

Source: PIB

SITMEX-2021

- भारत, सिंगापूर आणि थायलंडची तिसरी आवृत्ती 'SITMEX - 21' त्रिपक्षीय सागरी सराव 15 ते 16 नोव्हेंबर 2021 या कालावधीत अंदमान समुद्रात आयोजित करण्यात आला होता.
- या सरावाचे आयोजन थायलंडने केले होते.
- भारतीय नौदल जहाज (INS) करमुक, स्वदेशी बनावटीचे क्षेपणास्त्र कॉर्व्हेट SITMEX - 21 मध्ये सहभागी झाले होते.

byjusexamprep.com

- दोन दिवसांच्या सागरी कवायतींमध्ये तीन नौदलांनी नौदल युद्धाभ्यास आणि पृष्ठभागावरील युद्ध कवायतींसह विविध सामरिक सरावांमध्ये गुंतलेले पाहिले.

Source: PIB

सेंटर फॉर एक्सलन्स इन रिसर्च ऑन ड्रोन टेक्नॉलॉजी आणि आर्टिफिशियल इंटेलिजन्स

- राज्य नागरी विमान वाहतूक मंत्री आणि सेवानिवृत्त जनरल व्ही के सिंग यांनी भारतीय तंत्रज्ञान संस्था (IIT) गुवाहाटी येथे ड्रोन/यूएव्ही तंत्रज्ञान आणि कृत्रिम बुद्धिमत्तेवरील संशोधनातील भारतातील पहिल्या सेंटर फॉर एक्सलन्सचे उद्घाटन केले.
- IIT गुवाहाटीचे इतर उपक्रम-- ड्रोन/UAV (मानवरहित हवाई वाहने) ऑपरेशन आणि देखरेखीसाठी कौशल्य विकास केंद्र, ईशान्य प्रदेशासाठी संपूर्ण प्रशासकीय ड्रोन डेटा व्यवस्थापनासाठी नोडल केंद्र आणि "AXOMDroneports"

Source: ndtv

Ex शक्ती 2021

- भारत-फ्रान्स संयुक्त लष्करी सराव "EX शक्ती 2021" ची 6 वी आवृत्ती 15 ते 26 नोव्हेंबर 2021 या कालावधीत फ्रेजुस, फ्रान्स येथे आयोजित केली जात आहे.
- या द्विपक्षीय सरावात गोरखा रायफल्स इन्फंट्री बटालियनची एक पलटणी भारतीय लष्कराचे प्रतिनिधित्व करत आहे आणि फ्रेंच बाजूचे प्रतिनिधित्व 6 व्या लाइट आर्मर्ड ब्रिगेडच्या 21 व्या मरीन इन्फंट्री रेजिमेंटच्या सैन्याने केले आहे.
- दोन्ही लष्करांमधील लष्करी सहकार्य आणि आंतर-कार्यक्षमता वाढविण्याच्या उद्देशाने संयुक्त राष्ट्रांच्या आदेशांतर्गत अर्ध-शहरी भूभागाच्या पार्श्वभूमीवर शक्ती हा सराव काउंटर टेररिझम ऑपरेशन्सवर लक्ष केंद्रित करेल.

Source: PIB

विज्ञान आणि तंत्रज्ञान

6G टेक्नॉलॉजी इनोव्हेशन ग्रुप

- दूरसंचार विभागाने (DoT) सहाव्या पिढीच्या (6G) वर तंत्रज्ञान नवोन्मेष गटाची स्थापना केली आहे.
- टेक्नॉलॉजी इनोव्हेशन ग्रुपमध्ये 22 सदस्य आहेत.
- दूरसंचार सचिव के राजारामन यांना समूहाच्या अध्यक्षपदी नियुक्त करण्यात आले आहे.
- समूहाचे उद्दिष्ट एक दृष्टी आणि उद्दिष्टे तयार करणे तसेच संशोधन आणि विकास (R&D), पूर्व-मानकीकरण, अनुप्रयोग आणि उत्पादनांचा विकास आणि 6G तंत्रज्ञानासाठी कृती योजना विकसित करणे हे आहे.
- 2030 पूर्वी 6G तंत्रज्ञानाने पहिले व्यावसायिक पाऊल उचलण्याची अपेक्षा आहे.

Source: ET

योजना

RBI किरकोळ थेट योजना

- पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया (RBI) च्या दोन अभिनव ग्राहक-केंद्रित उपक्रमांचा शुभारंभ केला.
- आरबीआय रिटेल डायरेक्ट योजना आणि रिझर्व्ह बँक - एकात्मिक लोकपाल योजना या उपक्रम आहेत.

RBI किरकोळ थेट योजनेबद्दल:

- RBI रिटेल डायरेक्ट स्कीमचा उद्देश किरकोळ गुंतवणूकदारांसाठी सरकारी सिक्युरिटीज मार्केटमध्ये प्रवेश वाढवणे आहे.
- हे त्यांना भारत सरकार आणि राज्य सरकारांनी जारी केलेल्या सिक्युरिटीजमध्ये थेट गुंतवणूक करण्यासाठी एक नवीन मार्ग प्रदान करते.

रिझर्व्ह बँक - एकात्मिक लोकपाल योजना बद्दल:

- रिझर्व्ह बँक - एकात्मिक लोकपाल योजनेचा उद्देश आरबीआयने नियंत्रित केलेल्या संस्थांविरुद्ध ग्राहकांच्या तक्रारींचे निराकरण करण्यासाठी तक्रार निवारण यंत्रणा अधिक सुधारणे हा आहे.
- ग्राहकांना त्यांच्या तक्रारी नोंदवण्यासाठी एक पोर्टल, एक ईमेल आणि एक पत्ता यासह 'वन नेशन-वन ओम्बड्समन' या योजनेची मध्यवर्ती थीम आहे.

Source: ET

byjusexamprep.com

पुरस्कार आणि सन्मान

टाटा लिटरेचर जीवनगौरव पुरस्कार

- ज्येष्ठ लेखिका अनिता देसाई यांना टाटा लिटरेचर लाइव्हतर्फे जीवनगौरव पुरस्काराने सन्मानित करण्यात येणार आहे.
- ज्येष्ठ कवी आदिल जस्सावाला यांना पोएट लॉरिएट पुरस्काराने गौरविण्यात येणार आहे.
- मुंबईचा साहित्य महोत्सव म्हणून प्रसिद्ध असलेले टाटा लिटरेचर लाइव्ह 18 ते 21 नोव्हेंबर दरम्यान ऑनलाइन असेल.

अनिता देसाई यांची ग्रंथ-संपदा आणि कार्ये:

- 1963: क्राय द पीकॉक (पहिली कादंबरी)
- रायटर्स वर्कशॉप: या नावाने प्रकाशन संस्था सुरू केली
- 1984: इन कस्टडी' या कादंबरीला बुकर पुरस्कारासाठी नामांकन मिळाले.
- मॅसॅच्युसेट्स तंत्रज्ञान संस्था: येथे प्राध्यापिका म्हणून काम केले
- 1999: फास्टींग फीस्टींग कादंबरी (बुकर नामांकनांच्या अंतिम यादीत स्थान मिळवले होते)

आदिल जस्सावाला यांची ग्रंथ-संपदा:

- 'लॅण्ड्स एण्ड' काव्यसंग्रह
- 'मिसिंग पर्सन' काव्यसंग्रह

Source: Loksatta

मास्टर दीनानाथ मंगेशकर' पुरस्कार

- दीनानाथ स्मृती प्रतिष्ठानच्या वतीने दिला जाणारा मास्टर दीनानाथ मंगेशकर स्मृती पुरस्कार 2020 ची घोषणा त्यांच्या 79 व्या स्मृतिदिनानिमित्त करण्यात आली आहे.

- संगीत, नाटक, कला आणि सामाजिक सेवा क्षेत्रातील उल्लेखनीय कार्यासाठी हा पुरस्कार दिला जातो.

पुरस्कार

- वैद्यकीय क्षेत्र: डॉ. प्रतित समधानी, डॉ. अश्विन मेहता, डॉ. राजीव शर्मा, डॉ. जनार्दन निंबाळकर, डॉ. निशित शहा
- अभिनय: अभिनेत्री शर्मिला टागोर, प्रेम चोपडा, नाना पाटेकर

byjusexamprep.com

- जीवन गौरव पुरस्कार: संगीतकार प्यारेलाल शर्मा
- दीनानाथ पुरस्कार : गायिका उषा मंगेशकर
- विशेष पुरस्कार: गायिका मीना मंगेशकर
- इतर : ज्येष्ठ अभिनेते प्रेम चोप्रा, ज्येष्ठ अभिनेत्री माला सिन्हा, खासदार संजय राऊत

Source: Loksatta

पुस्तके आणि लेखक

'फोर्स इन स्टेटक्राफ्ट'

- संरक्षण सचिव डॉ. अजय कुमार यांनी 'फोर्स इन स्टेटक्राफ्ट' नावाच्या पुस्तकाचे प्रकाशन केले, जो राष्ट्रीय संरक्षण महाविद्यालयाचे (एनडीसी) कमांडंट एअर मार्शल दिप्तेंदू चौधरी आणि एनडीसीचे अध्यक्ष एअर व्हाइस मार्शल (डॉ) अर्जुन सुब्रमण्यम (निवृत्त) यांनी संपादित केलेला आहे.
- हे पुस्तक बंडखोरीविरोधी कारवाया, ईशान्येतील संघर्ष, हवाई शक्ती, आण्विक मुद्रा इत्यादी विषयांवरील निबंधांचे संकलन आहे जे भारताच्या राष्ट्रीय सुरक्षेचे वैचारिक आकलन आणि पैलू देतात.

Source: newsonair

ॲन इकॉनॉमिस्ट ॲट होम अँड अब्रॉड: अ पर्सनल जर्नी

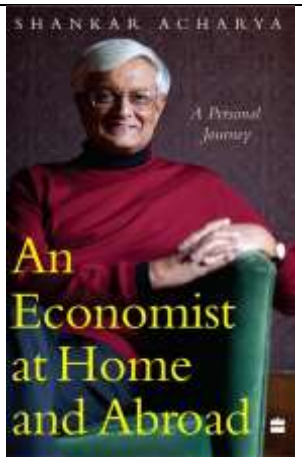

- प्रख्यात अर्थशास्त्रज्ञ आणि भारत सरकारचे माजी मुख्य आर्थिक सल्लागार, डॉ शंकर आचार्य यांनी "ॲन इकॉनॉमिस्ट ॲट होम अँड अब्रॉड: अ पर्सनल जर्नी" हे नवीन पुस्तक लिहिले आहे.
- या पुस्तकात अत्यंत कुशल अर्थतज्ज्ञ शंकर आचार्य यांच्या व्यावसायिक आणि वैयक्तिक जीवनाचे वर्णन केले आहे.

byjusexamprep.com

- मनमोहन सिंग, पी चिदंबरम आणि यशवंत सिन्हा या तीन वेगवेगळ्या अर्थमंत्र्यांची सेवा करताना आचार्य यांचा सरकारमध्ये 16 वर्षांचा कार्यकाळ होता ज्यात ते विक्रमी आठ वर्षे मुख्य आर्थिक सल्लागार होते.
- हे पुस्तक हार्परकॉलिन्स इंडियाने प्रकाशित केले आहे.

Source: The Hindu

"नेहरू: द डिबेट्स दॅट डिफाइंड इंडिया"

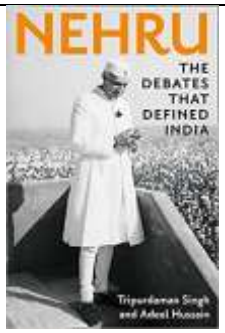

- "नेहरू: द डिबेट्स दॅट डिफाइंड इंडिया" नावाचे पुस्तक त्रिपुरदमन सिंग आणि अदील हुसैन यांनी सह-लेखक केले आहे.
- एक नवीन पुस्तक भारताचे पहिले आणि प्रदीर्घ काळ कार्यरत असलेले पंतप्रधान जवाहरलाल नेहरू यांचे संशोधनवादी शोध म्हणून काम करते आणि त्यांच्या राजकीय दृष्टीला आकार देण्यासाठी त्यांच्या समकालीन आणि विरोधकांच्या दुर्लक्षित भूमिकेची चौकशी करते.
- हे पुस्तक हार्परकॉलिन्स इंडियाने प्रकाशित केले आहे.

Source: TOI

महत्वाचे दिवस

जनजाती गौरव दिवस

- पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या अध्यक्षतेखाली केंद्रीय मंत्रिमंडळाने 15 नोव्हेंबर हा जनजाती गौरव दिवस म्हणून घोषित करण्यास मान्यता दिली आहे.
- 15 नोव्हेंबर हा बिरसा मुंडा यांची जयंती आहे, ज्यांना देशभरातील आदिवासी समाज भगवान म्हणून पूज्य करतात.
- बिरसा मुंडा यांनी ब्रिटीश वसाहतवादी व्यवस्थेच्या शोषक व्यवस्थेविरुद्ध देशाविरुद्ध शौर्याने लढा दिला आणि 'उलगुलान' (क्रांती) ची हाक देत ब्रिटीश दडपशाहीविरुद्ध चळवळीचे नेतृत्व केले.

- हा दिवस दरवर्षी साजरा केला जाईल आणि सांस्कृतिक वारसा जतन करण्यासाठी आणि शौर्य, आदरातिथ्य आणि राष्ट्रीय अभिमानाच्या भारतीय मूल्यांच्या संवर्धनासाठी आदिवासींच्या प्रयत्नांची दखल घेतली जाईल.

Source: PIB

सहिष्णुतेसाठी आंतरराष्ट्रीय दिवस

- आंतरराष्ट्रीय सहिष्णुता दिवस दरवर्षी 16 नोव्हेंबर रोजी साजरा केला जातो.
- UNESCO च्या 1995 च्या सहिष्णुतेच्या तत्त्वांच्या जाहीरनाम्यानुसार, "सहिष्णुता म्हणजे आदर, स्वीकृती आणि आपल्या जगाच्या संस्कृतीतील समृद्ध विविधता, आपले अभिव्यक्तीचे प्रकार आणि मानव असण्याचे मार्ग".
- 1996 मध्ये, संयुक्त राष्ट्र महासभेने 16 नोव्हेंबर हा आंतरराष्ट्रीय सहिष्णुता दिवस म्हणून घोषित करणारा ठराव स्वीकारला.

Source: India Today

ऑडिट दिवस

- पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी 16 नोव्हेंबर 2021 रोजी पहिला लेखापरीक्षण दिवस साजरा करण्याच्या कार्यक्रमाला संबोधित केले.
- भारताचे नियंत्रक आणि महालेखा परीक्षक (CAG) कार्यालयात त्यांनी सरदार वल्लभभाई पटेल यांच्या पुतळ्याचे अनावरणही केले.
- CAG संस्थेची ऐतिहासिक उत्पत्ती आणि गेल्या अनेक वर्षांमध्ये प्रशासन, पारदर्शकता आणि उत्तरदायित्व यासाठी त्यांनी दिलेले योगदान दर्शविण्यासाठी ऑडिट दिवस साजरा करण्यात आला.
- भारत सरकार कायदा 1858 अंतर्गत, बंगाल, मद्रास आणि बॉम्बे प्रेसिडेन्सीच्या ऑडिट विभागांचे विलीनीकरण झाल्यानंतर, 16 नोव्हेंबर 1860 रोजी पहिल्या महालेखा परीक्षकाने कार्यभार स्वीकारला.
- भारताचे नियंत्रक आणि महालेखा परीक्षक (CAG) हे भारतातील संवैधानिक प्राधिकरण आहे, ज्याची स्थापना भारतीय राज्यघटनेच्या कलम 148 अंतर्गत करण्यात आली आहे.

- जम्मू काश्मीरच्या UT चे माजी लेफ्टनंट गव्हर्नर G. C. मुर्मू हे भारताचे वर्तमान नियंत्रक आणि महालेखापरीक्षक (CAG) आहेत.

Source: PIB

खेळ

राष्ट्रीय योगासन क्रीडा स्पर्धा

- 11-13 नोव्हेंबर 2021 दरम्यान भुवनेश्वर, ओडिशा येथे भारतातील पहिली शारीरिक राष्ट्रीय योगासन स्पर्धा आयोजित करण्यात आली आहे.
- हे राष्ट्रीय योगासन स्पोर्ट्स फेडरेशन (NYSF) ने ओडिशा राज्याच्या सहकार्याने आयोजित केले आहे.
- या स्पर्धेत 30 राज्यांतील सुमारे 560 युवा योगासन क्रीडापटूंनी भाग घेतला.

Source: TOI

ICC पुरुष T20 विश्वचषक 2021

- दुबई इंटरनॅशनल स्टेडियम, दुबई येथे झालेल्या अंतिम सामन्यात न्यूझीलंडचा 8 गडी राखून पराभव करून ऑस्ट्रेलियाने 2021 मधील त्यांचे पहिले ICC पुरुष T20 विश्वचषक विजेतेपद पटकावले.
- सामनावीर: मिचेल मार्श (ऑस्ट्रेलिया)
- मालिकावीर: डेव्हिड वॉर्नर (ऑस्ट्रेलिया)

Source: India Today

ऑस्ट्रेलियाची T20 बिग बॅश लीग

- उन्मुक्त चंद डिसेंबर 2021 पासून सुरू होणाऱ्या 2021-2022 हंगामासाठी ऑस्ट्रेलियाच्या T20 बिग बॅश लीगमध्ये (BBL) खेळणारा पहिला भारतीय पुरुष क्रिकेटपटू बनणार आहे.
- 28 वर्षीय माजी इंडियन प्रीमियर लीग (IPL) खेळाडू उन्मुक्त चंद ऑस्ट्रेलियातील T20 स्पर्धेसाठी मेलबर्न रेनेगेड्समध्ये सामील होणार आहे.

- भारताच्या 19 वर्षाखालील माजी कर्णधाराने या वर्षी ऑगस्टमध्ये भारतीय क्रिकेटमधून निवृत्ती घेतली होती आणि तेव्हापासून तो यूएसएमध्ये लीग क्रिकेट खेळला आहे.

Source: India Today

अहवाल

हवामान बदल कामगिरी निर्देशांक 2022

- ग्लोबल क्लायमेट चेंज परफॉर्मन्स इंडेक्स (CCPI) 2022 मध्ये भारताने सलग तिसऱ्या वर्षी सर्वोत्तम कामगिरी करणाऱ्या देशांमध्ये आपले शीर्ष 10 स्थान कायम ठेवले आहे आणि 10 व्या क्रमांकावर आहे.
- जर्मन-वॉचने प्रकाशित केलेला हा अहवाल 26व्या पक्षांच्या परिषदेच्या (CoP26) प्रसंगी प्रसिद्ध करण्यात आला.
- डेन्मार्क 4 व्या स्थानावर आहे आणि CCPI 2022 मध्ये सर्वोच्च स्थान मिळवणारा देश आहे.
- G20 देशांची कामगिरी, जी जगातील GHG उत्सर्जनाच्या सुमारे 75% साठी जबाबदार आहे, दाखवते की UK (7वा), भारत (10वा), जर्मनी (13वा) आणि फ्रान्स (17वा) हे चार G20 देश आहेत.
- चीन हा सध्याचा सर्वात मोठा प्रदूषक आहे आणि तो 37 व्या स्थानावर आहे तर CCPI 2022 मध्ये दुसरा-सर्वोच्च वर्तमान उत्सर्जक - US - 55 व्या स्थानावर आहे.

Source: DTE

राष्ट्रीय उपलब्धी सर्वेक्षण (NAS) 2021

- नॅशनल अचिव्हमेंट सर्व्हे (NAS) 2021 हे देशातील सर्व 36 राज्ये आणि केंद्रशासित प्रदेशांमध्ये यशस्वीरित्या पार पडले.
- NAS 2021 मध्ये 36 राज्ये आणि केंद्रशासित प्रदेशांमधील 733 जिल्ह्यांतील जवळपास 1.23 लाख शाळा आणि 38 लाख विद्यार्थ्यांना समाविष्ट करण्यात आले.
- III, V आणि VIII स्तरावरील मुलांनी विकसित केलेल्या क्षमतांचे मूल्यांकन करण्यासाठी नोव्हेंबर 2017 मध्ये शेवटची NAS आयोजित करण्यात आली होती.

नॅशनल अचिव्हमेंट सर्व्हे (NAS) 2021 बद्दल:

- NAS 2021 ही माहिती गोळा करण्याची प्रक्रिया आहे ज्यायोगे विद्यार्थ्यांना त्यांच्या शैक्षणिक अनुभवांच्या परिणामी काय माहित आहे, काय समजते आणि त्यांच्या ज्ञानाने काय करता येईल याचे सखोल आकलन विकसित केले जाते.
- NAS व्यायामाचे 3 टप्पे आहेत, ते म्हणजे साधन विकास, नमुना तयार करणे आणि चाचणीचे वास्तविक प्रशासन.

Source: PIB

नवीन नेमणुका

एनसीबी प्रमुख

- सत्य नारायण प्रधान, वरिष्ठ भारतीय पोलीस सेवा (IPS) अधिकारी यांची नार्कोटिक्स कंट्रोल ब्युरो (NCB) चे पूर्णवेळ महासंचालक म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे.
- त्यांची नियुक्ती 31 ऑगस्ट 2024 पर्यंत किंवा पुढील आदेश येईपर्यंत प्रतिनियुक्तीवर करण्यात आली आहे.
- यापूर्वी, राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद दलाचे (NDRF) महासंचालक असूनही, प्रधान यांच्याकडे NCB प्रमुखाचा अतिरिक्त कार्यभारही होता.
- ते झारखंड केडरचे 1988 च्या बॅचचे आयपीएस अधिकारी आहेत.

Source: news18

CISF प्रमुख

- वरिष्ठ IPS अधिकारी शीलवर्धन सिंग यांची केंद्रीय औद्योगिक सुरक्षा दल (CISF) चे महासंचालक म्हणून नियुक्ती करण्यात आली.
- श्री सिंग यांची 31.08.2023 पर्यंत महासंचालक म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे, त्यांच्या सेवानिवृत्तीच्या तारखेपर्यंत, कार्मिक मंत्रालयाने जारी केलेल्या आदेशानुसार.
- बिहार केडरचे 1986 च्या बॅचचे भारतीय पोलीस सेवेतील अधिकारी श्री. सिंग हे सध्या इंटेलिजन्स ब्युरोमध्ये विशेष संचालक आहेत.

Source: India Today

राज्यसभेचे महासचिव

- PC Mody (प्रमोद चंद्र मोदी), 1982-बॅचचे सेवानिवृत्त IRS अधिकारी आणि केंद्रीय प्रत्यक्ष कर मंडळाचे (CBDT) माजी अध्यक्ष, यांची राज्यसभेचे नवीन महासचिव म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे.
- उपराष्ट्रपती आणि राज्यसभेचे अध्यक्ष एम व्यंकय्या नायडू यांनी मोदी यांची 10 ऑगस्ट 2022 पर्यंत किंवा पुढील आदेश येईपर्यंत राज्यसभेचे सरचिटणीस म्हणून नियुक्ती केली.

PPK रामाचार्युलू यांच्या जागी PC Mody आले आहेत, ज्यांची 1 सप्टेंबर 2021 रोजी सरचिटणीस म्हणून नियुक्ती झाली होती.

Source: ET

पहिले समलिंगी न्यायाधीश

- सर्वोच्च न्यायालयाच्या कॉलेजियमने ज्येष्ठ वकील सौरभ किरपाल यांची दिल्ली उच्च न्यायालयाचे न्यायाधीश म्हणून शिफारस केली आहे, किरपाल हे स्वत: समलिंगी आहेत म्हणून हे ऐतिहासिक पहिले आहे.
- भारताचे सरन्यायाधीश (CJI) NV रमणा यांच्या नेतृत्वाखालील SC कॉलेजियमने किरपालच्या पदोन्नतीवर निर्णय घेतला आणि कायदा मंत्रालयाकडे शिफारस पाठवली.
- किरपाल यांचे नाव 2017 पासून न्यायाधीश पदासाठी चर्चेत होते परंतु ते समलिंगी असल्यामुळे ते रखडले होते.

Source: ET

एनडीआरएफ प्रमुख

- वरिष्ठ IPS अधिकारी आणि सरदार वल्लभभाई पटेल राष्ट्रीय पोलीस अकादमीचे संचालक अतुल करवाल यांची राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद दल (NDRF) चे महासंचालक म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे.
- मंत्रिमंडळाच्या नियुक्ती समितीने गुजरात केडरचे 1988 बॅचचे आयपीएस अधिकारी श्री करवाल यांच्या नियुक्तीसाठी गृह मंत्रालयाच्या प्रस्तावाला मंजुरी दिली आहे.

Source: The Hindu

निधन

बाबासाहेब पुरंदरे

- बाबासाहेब पुरंदरे या नावाने प्रसिद्ध असलेले बाबासाहेब मोरेश्वर पुरंदरे हे महाराष्ट्रातील भारतीय लेखक, इतिहासकार आणि नाट्य व्यक्तिमत्व होते.
- त्यांची कामे बहुतांशी मराठा साम्राज्याचे 17 व्या शतकातील संस्थापक छत्रपती शिवाजी महाराज यांच्या जीवनाशी संबंधित घटनांवर आधारित आहेत; परिणामी त्याला शिव-शाहीर ("शिवाजीचा बार्ड") असे संबोधले जाते.
- 25 जानेवारी 2019 रोजी त्यांना पद्मविभूषण पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले.
- 2015 मध्ये त्यांना महाराष्ट्र भूषण पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले.

Source: Indian Express

संकीर्ण

राणी कमलापती रेल्वे स्टेशन

- पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी भोपाळमधील राणी कमलापती रेल्वे स्टेशनचे पुनर्विकसित राष्ट्राला समर्पित केले.
- त्यांनी मध्य प्रदेशमध्ये 'रेशन आपके ग्राम' योजना आणि मध्य प्रदेश सिकलसेल मिशनही सुरू केले.
- त्यांनी देशभरात ५० एकलव्य मॉडेल निवासी शाळांची पायाभरणीही केली.

- भोपाळमधील राणी कमलापती रेल्वे स्थानक हे देशातील पहिले ISO प्रमाणित, पहिले सार्वजनिक-खाजगी भागीदारी (PPP) मॉडेल आधारित रेल्वे स्थानक आहे.
- गोंड राज्याच्या शूर आणि निर्भीड राणी कमलापतीच्या नावावरून पुनर्विकसित राणी कमलापती रेल्वे स्थानक हे मध्य प्रदेशातील पहिले जागतिक दर्जाचे रेल्वे स्थानक आहे.

हे स्थानक एकात्मिक मल्टी-मॉडल वाहतुकीचे केंद्र म्हणून विकसित केले आहे.

Source: PIB

आझादी का अमृत महोत्सव मोबाइल ॲप

- भारताच्या स्वातंत्र्याच्या 75 व्या वर्धापन दिनानिमित्त सर्व माहितीवर सर्व सिंगल पॉइंट ऍक्सेस सक्षम करण्यासाठी सांस्कृतिक आणि परराष्ट्र व्यवहार राज्यमंत्री, मीनाकाशी लेखी यांनी आझादी का अमृत महोत्सव मोबाइल ॲप लॉन्च केला.

- होम पेज वापरकर्त्यांना ॲपमधील रुचीपूर्ण आणि विस्तृत सामग्रीचे विहंगावलोकन मिळविण्यास सक्षम करते.
- यामध्ये डिजीटल डिस्ट्रिक्ट रिपॉजिटरी आणि अनसंग हिरोज सारख्या विभागांच्या लिंक्सचा समावेश आहे जे हिस्ट्री कॉर्नर नावाच्या संपूर्ण विभागाचा भाग आहेत.

Source: PIB

संतपद

- 18व्या शतकात ख्रिश्चन धर्मात धर्मांतरित झालेला हिंदू देवसहायम पिल्लई, 15 मे 2022 रोजी व्हॅटिकनने संत घोषित केलेला पहिला भारतीय सामान्य व्यक्ती (चर्चचा गैर-नियुक्त सदस्य) बनणार आहे.
- 23 एप्रिल 1712 रोजी तामिळनाडूच्या कन्याकुमारी जिल्ह्यातील नट्टालम गावात जन्मलेल्या देवसहायम यांनी त्रावणकोरच्या महाराजा मार्तंड वर्मा यांच्या दरबारात सेवा दिली.
- 1745 मध्ये 'लाझारस' हे नाव घेतलेल्या देवसहायमला त्यांनी ख्रिश्चन धर्म स्वीकारण्याचा निर्णय घेतल्यानंतर फेब्रुवारी 2020 मध्ये "वाढत्या त्रास सहन करणे" यासाठी प्रथम संतपदासाठी मान्यता देण्यात आली.
- 14 जानेवारी 1752 रोजी, तो कॅथलिक बनल्यानंतर फक्त सात वर्षांनी, त्याला अरल्वायमोझी जंगलात गोळ्या घालून ठार मारण्यात आले.
- 2 डिसेंबर 2012 रोजी त्यांच्या जन्माच्या 300 वर्षांनंतर, कोट्टर येथे त्यांना धन्य घोषित करण्यात आले.

Source: Indian Express

byjusexamprep.com